

НУ “ЛЬВІВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА”

Міжнародний
інститут освіти,
культури та зв'язків з
діаспорою

Міжнародна науково-практична конференція «Міграція
між Україною та ЄС: виклики безвізового режиму»
(15 грудня 2016 р., Львів)

ДУ «ІНСТИТУТ
РЕГІОНАЛЬНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ

М. І. ДОЛІШНЬОГО
НАН УКРАЇНИ»

До Міжнародного дня прав людини та Міжнародного дня мігранта

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ В УМОВАХ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ВІЗОВОГО РЕЖИМУ З ЄС: МІГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

д.е.н., проф. Садова Уляна Ярославівна,
асп. Ігор Євгенович Бараняк
ДУ “ІРД ім.М.Долішнього НАНУ”

SWOT-аналіз умов розвитку РРП при лібералізації візового режиму з ЄС

	Позитивний вплив	Негативний вплив
внутрішні	Strengths (сильні сторони) 1. ріст попиту на туристичному ринку (для споживача послуг): - зниження фінансових витрат на оформлення пакету документів (скасування візового збору в розмірі від 35 до 60 євро і послуг візового центру – 18,5 євро) зниження цін на авіаквитки.	Weaknesses (слабкі сторони) 1. <u>втрата основного джерела доходу туристичними та аутсорсинговими агентствами</u> (візовими центрами). збільшення кількості осіб, які шукають притулку за кордоном
зовнішні	Opportunities (можливості) - сприятиме росту мобільності та контактів за усіма напрямками: <u>туризм, родинні зв'язки, бізнес, наукове співробітництво, міжкультурний діалог.</u> - це розвиток <u>ділових контактів</u>, необхідних для ефективного функціонування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС. - це зміцнення рівня <u>довіри між прикордонними службами</u> України та держав-членів ЄС, <u>обмін оперативною інформацією, спільний аналіз ризиків.</u>	Threats (загрози) - загроза <u>стрибка рівня еміграції</u> населення закордон. (хоча не дає автоматичного дозволу на роботу чи навчання в країнах ЄС). 2. зростання обсягів <u>нелегальної міграції</u> (подовження терміну перебування осіб за кордоном до 90 днів двічі на рік швидше дає шанс знайти працю сезонним працівникам). 3. <u>консульства</u> іноземних держав <u>втраять помітне джерело доходу</u>; 4. зростання числа <u>осіб-громадян України, які шукають притулку</u> за кордоном. для соціальної ситуації в ЄС навіть невелике збільшення потоку українських мігрантів може мати негативні наслідки <u>для соціальної інфраструктури</u>

З історичного досвіду лібералізації візового режиму Україна-Ізраїль

З досвіду лібералізації візового режиму Україна – Ізраїль. Тип віз В2 - гостьова, туристична, лікування або по бізнесу. (Договір про безвізовий режим з 9.02.2011р.).

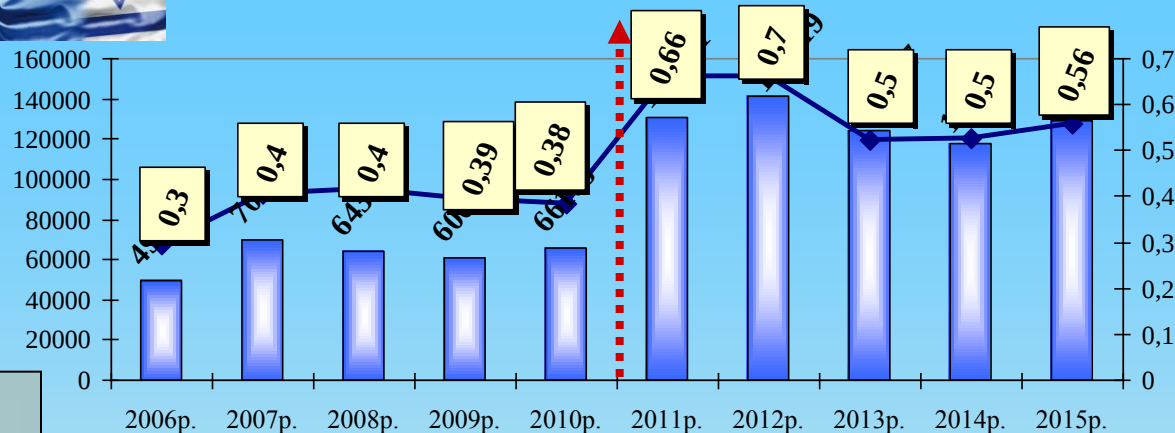
Для туристів	Для тих, хто вирушає в гості	Для тих, хто їде лікуватися	Для тих, хто їде у відрядження
Авіаквиток з датами в'їзду та виїзду, підтвердження про бронювання готелю: ваучер з турфірми, факс або роздруківка електронного листа з готелю (якщо ви бронювали номер самі).	Ті ж документи, але замість бронювання готелю – запрошення (оригінал, факс або e-mail) і ксерокопію (можна надіслану факсом) посвідчення особи громадянина Ізраїлю (теудат зеут) , який вас запрошує.	На додаток до документів для туристів – лист з ізраїльського медичного закладу, довідка від українських лікарів.	Якщо не збираєтеся в Ізраїлі працювати, а відправляєтеся, наприклад, на переговори з партнерами по бізнесу , ваша поїздка вважається бізнес-туризмом. Віза не потрібна! У короткострокових відрядженнях радимо мати при собі бронювання готелю і запрошення від ваших ізраїльських колег або ділових партнерів.

У бесіді з прикордонниками також можуть виявитися корисними **документи, що підтверджують платоспроможність**. (кредитна карта, виписка з банківського рахунку, довідка з місця роботи із зазначенням зарплати, дорожні чеки або готівка)

Статистика турпотоків Україна-Ізраїль в умовах безвізового режиму

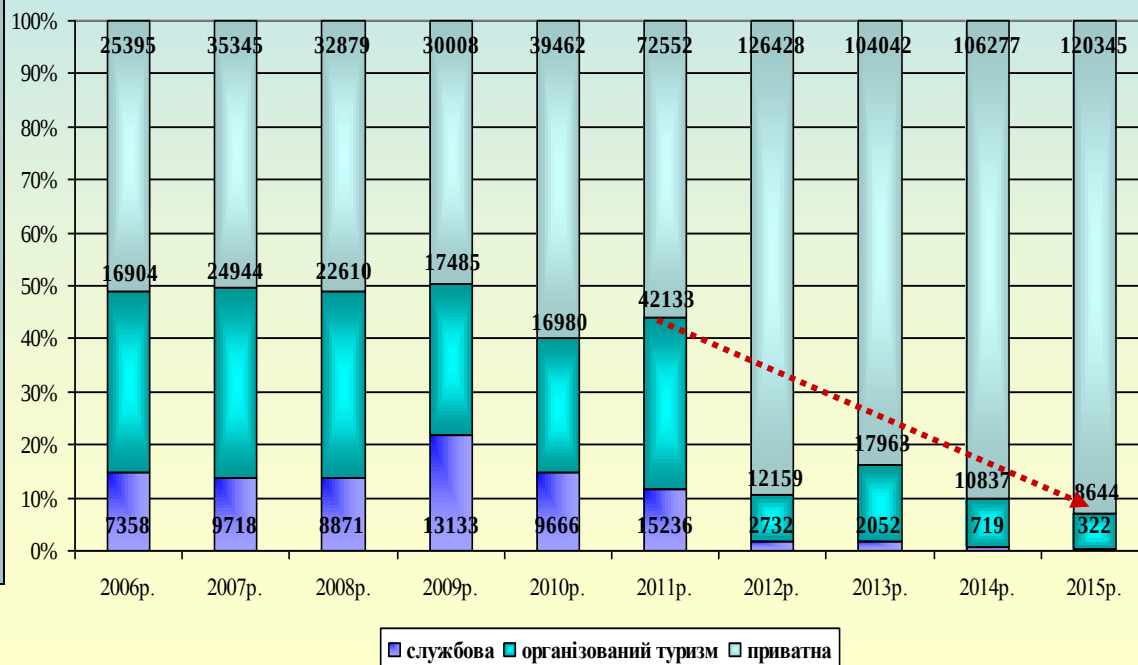
рис. Динаміка турпотоків Україна- Ізраїль в 2006-2015рр

■ кількість громадян України, які виїжджали до Ізраїлю, ос.

◆ частка громадян України, які виїжджали до Ізраїлю, у загальній кількості громадян, які виїжджали за кордон, %

рис. Структура турпотоків Україна-Ізраїль в 2006-2015рр.(за способом організації), %

■ службова ■ організований туризм ■ приватна

1. Загальний обсяг турпотоків Україна-Ізраїль – лише за один рік ріст у 2 рази (2010/2011рр.: 66108/130921осіб; 2015р. - 129311ос.).

2. Питома вага турпотоків Україна-Ізраїль у загальній кількості громадян, які виїжджали за кордон – ріст майже у 2 рази

3. Структурні зрушення у способі організації турпоїздки – ріст приватних у 4 рази (2010/2015рр. – 39462/120345)

Статистика турпотоків Молдова – ЄС в умовах безвізового режиму

(скасування віз ЄС -2014р.):

За даними Національного агентства з туризму Молдови:

поїздки до Греції:

2009 р – 811ос.,

2014р. -15000ос.

Практика впровадження безвізового режиму показала, що особливий сплеск туристичної активності спостерігається лише у трьох специфічних нішах:

1. **тури вихідного дня** в екскурсійні столиці (Амстердам, Париж, Рим, Вена, Барселона, Прага) і відпочинок на островах Середземного моря;
2. недорогі **тури для студентів**, яким колись через відсутність праці було проблематично отримати візу;
3. **виїзд гастарбайтерів** на нелегальну роботу під видом екскурсантів.

Для порівняння: Структура турпотоків в Україні, м. Київ Львівській та Черкаській областях в 2000-2015 рр.

рис. Структура турпотоків в Україні в 2000-2015 рр., %

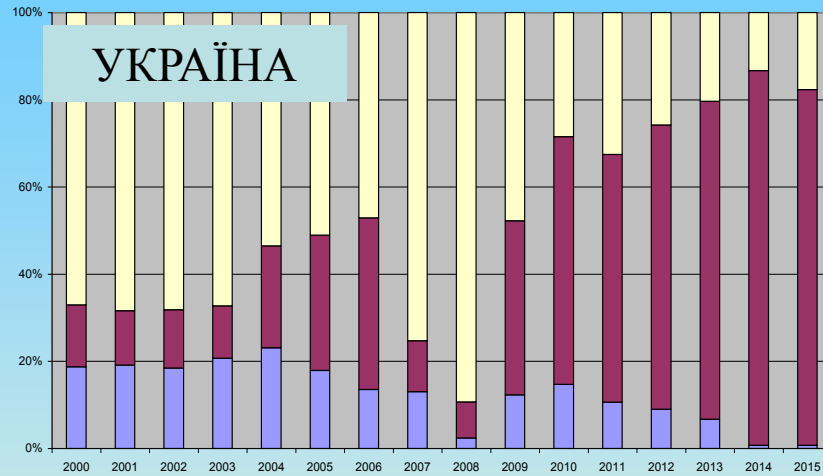

рис. Структура турпотоків м.Києва в 2000-2015рр., %

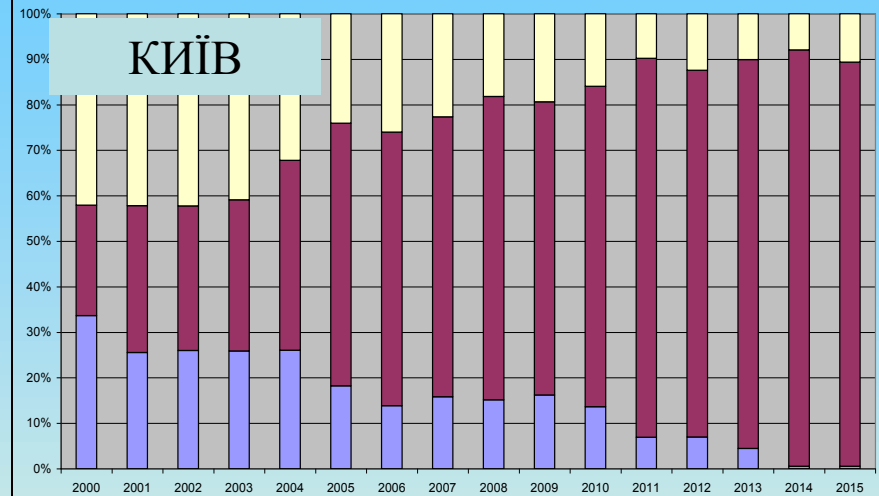
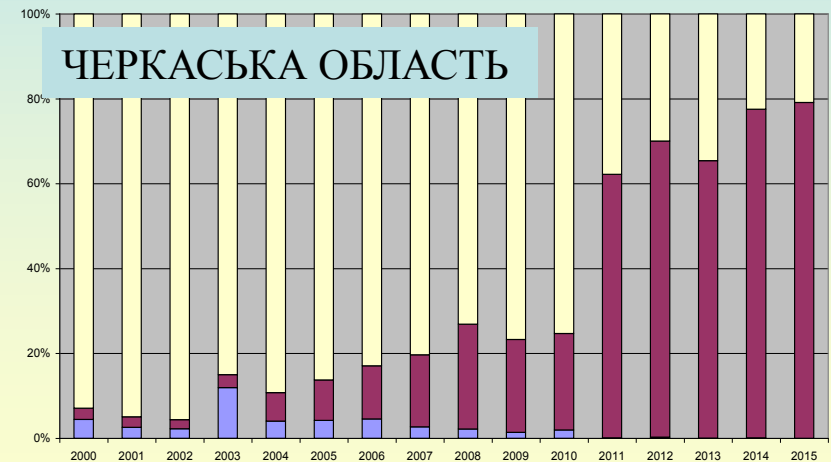

рис. Структура турпотоків Львівської області в 2000-2015рр., %

рис. Структура турпотоків Черкаської області в 2000-2015рр., %

Внутрішні туристи

Туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон

Іноземні туристи

Міграційні ризики безвізового розвитку РРП України

Рис. Мінімальна заробітна плата в країнах ЄС (січень 2015р., євро)

1. розвиток економіки країн ЄС, ріст потреби у недорогій робочій силі (наприклад, виїзд самих поляків за кордон);
2. ріст кількості осіб пенсійного віку в країнах ЄС (потребують догляду – а це дотації на їх обслуговування). ;
3. державна міграційна політика країн ЄС:

Трудова міграція й проблеми людського розвитку в Україні

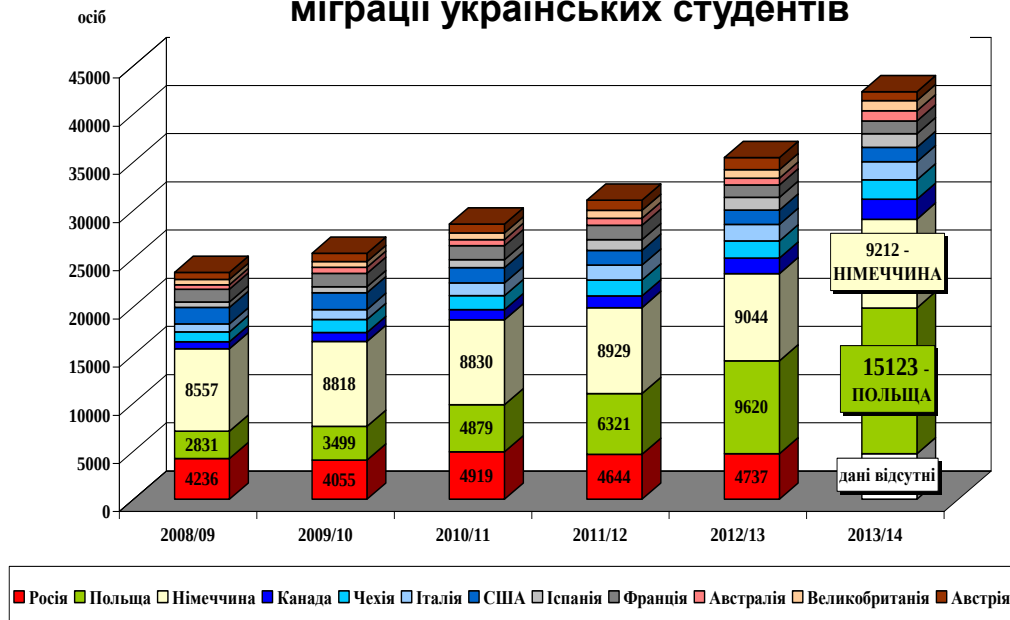
Статистичні індикатори трудової міграції Україна – ЄС.

Фокус: Польща

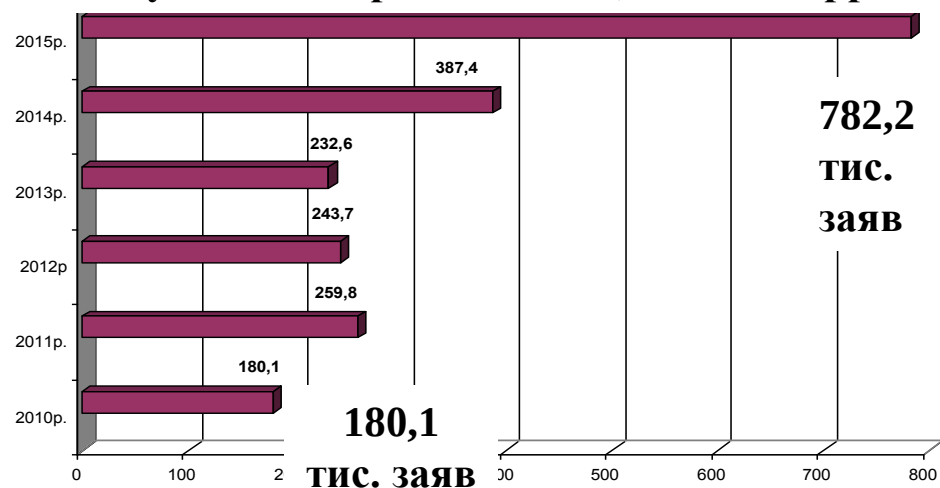
- Сюди спрямований найбільший потік довготермінової трудової міграції – 22% (МОМ, 2016 рік).
- Тільки в 2014 р. тут працювало близько 400 тис. українських трудових мігрантів (МПСП РП)
- За різними оцінками на даний час тут перебуває 800 тис. українських трудових мігрантів

Трудова міграція в цілому – від 3 до 5 млн.осіб

Статистичні індикатори освітньої міграції українських студентів

Кількість заяв польських роботодавців щодо найму іноземної робочої сили, 2010-2015рр.

Рівень оплати праці українських трудових мігрантів

Оксана Абраменко, Львівська консалтингова група,
27.10.2015р. (<http://hrsovet.rabota.ua/trudova-migratsiya/>)

	4 000 – 8 000 грн.	Зварник	16 000 – 25 000 грн.	
	2500-5000 грн	Оператор /Швея	10 000- 20 000 грн.	
	3500 – 5 000 грн.	Електромонтер	25 000 – 32 000 грн.	
	4 000 – 6 000 грн.	Спеціаліст по м'ясу	10 000 – 15 000 грн.	
	3500 > грн.	Працівник сільського господарства	9000 > грн.	
	6 000 – 12 000 грн.	Інженер-електронік	60 000 – 90 000 грн.	
	6 000 – 10 000 грн.	Менеджер по закупівлі	20 000 – 32 000 грн.	
	4 000 – 8 000 грн.	Адміністратор турфірми	28 000 – 34 000 грн.	

	Зміна структури ЕАН за віковою структурою	Зміна структури ЕАН за рівнем освіти	Зміна структури ЕАН за місцем проживання	Зміна структури за розподілом зайнятих за ВЕД
Україна	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Західний СЕР				
Волинська	досить незначні відмінності	істотні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
Закарпатська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Івано-Франківська	досить незначні відмінності	структури однакові	структури однакові	досить незначні відмінності
Львівська	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
Рівненська	незначні відмінності	незначні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
Тернопільська	досить незначні відмінності	істотні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Хмельницька	незначні відмінності	незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові
Чернівецька	структури однакові	незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові
Центральний СЕР				
Вінницька	досить незначні відмінності	істотні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
Житомирська	структури однакові	незначні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
Київська	незначні відмінності	незначні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
м.Київ	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові	незначні відмінності
Черкаська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові
Чернігівська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності
Північно-Східний СЕР				
Полтавська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	структури однакові
Сумська	досить незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності	незначні відмінності
Харківська	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Центрально-Східний СЕР				
Дніпропетровська	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Запорізька	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Кіровоградська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	структури однакові
Південний СЕР				
Миколаївська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Одеська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	досить незначні відмінності
Херсонська	незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові	структури однакові
Східний СЕР				
Донецька	досить незначні відмінності	досить незначні відмінності	структури однакові	незначні відмінності
Луганська	досить незначні відмінності	незначні відмінності	структури однакові	незначні відмінності

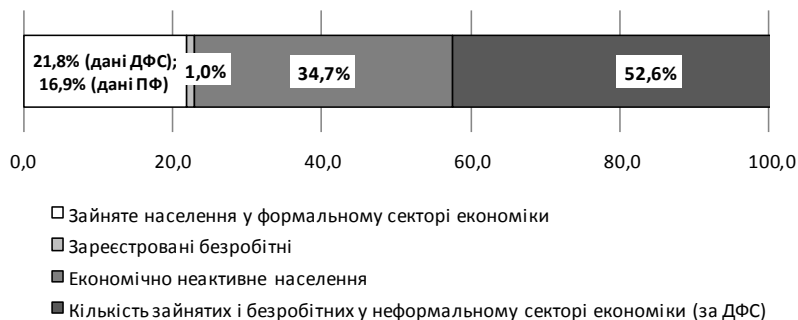
Розробка: Гринькевич О.С., Ковальчук Л.В., Махонюк О.О.

Прикордонні ринки праці Львівщини

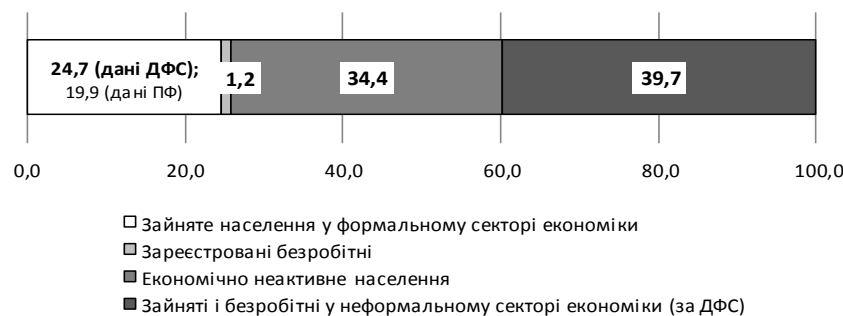
Мостиський район

Структура населення за економічною активністю станом на 01.01.2016 р.
(% до населення віком 15-70 років)

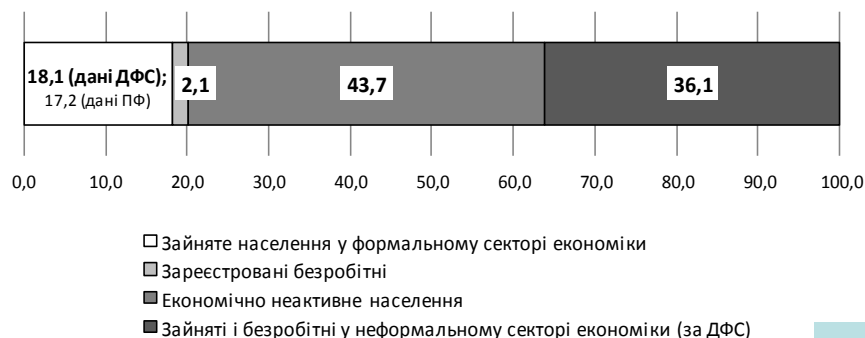
Яворівський район

Структура населення за економічною активністю станом на 01.01.2016 р.
(% до населення віком 15-70 років)

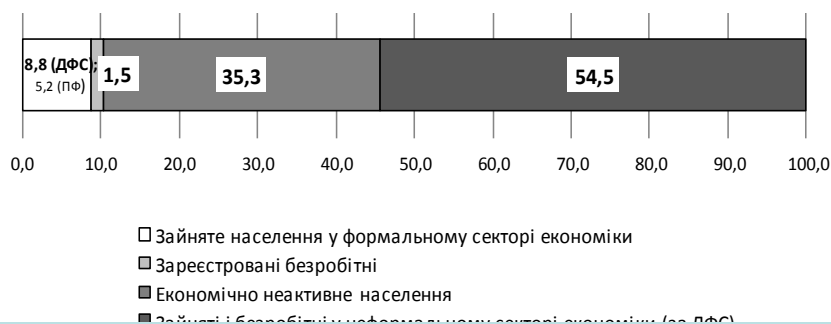
Турківський район

Структура населення за економічною активністю станом на 01.01.2016 р.
(% до населення віком 15-70 років)

Самбірський район

Структура населення за економічною активністю станом на 01.01.2016 р.
(% до населення віком 15-70 років)

До перспектив розвитку прикордонних РРП

*За результатами спеціальних обстежень
трансформаційних змін локальних ринків праці Львівщини
у 2006р.-2011р.-2015р. Вид обстеження – панельне
несуцільне анкетне опитування керівників
ринкоутворюючих підприємств Львівщини. Вибірка –
підприємства, які забезпечують 70% зайнятості на
працюючих підприємствах території*

Перспективні види економічної діяльності (для українсько-польського прикордоння):
виробництво сільськогосподарської техніки (збір і проектування), переробка
сільськогосподарської продукції, виробництво будівельних матеріалів (технологічні лінії),
розвиток фармацевтичної галузі (технології), виробництво комплектуючих для
машинобудування (аналоги), залучення енергокомплектуючих технологій (котли на твердому
паливі, сонячні батареї тощо).

**Позитивні результати спеціальних обстежень у виробничих підприємствах РМ у прикордонних
місцях у прикордонних районах Львівщини**

***(для задоволення потреб безробітних, які звернулися по допомогу в державну
службу зайнятості й отримали статус безробітного).***

- За схемою досягнення допустимого рівня безробіття**
- Створення найпростіших елементарних РМ на 2016 рік (вартістю до 2 тис. \$ США) необхідно інвестиції у сумі від 1,124 млн \$ США до 4,498 млн \$ США (допустимий рівень безробіття).**
- Створення РМ під реалізацію стратегії технологічного розвитку території - обсяг інвестицій має сягнути від 39,4 млн. дол. США (вартість робочого місця близько 40 тис. \$ США) до – 157,4 млн. \$ США (природний рівень безробіття).**

Пропозиція – брати приклад з кращих взірців міграційної політики країн ЄС.

**Адже ...активна міграційна політика Польщі –
“...повинна бути частиною політики зростання, і
тому ця політика спрямована на стимулювання та
оптимізацію економічного зростання у
довгостроковій перспективі...(Анджей Дуда)”**

***з одного боку підпорядкована правилам ЄС,
з іншого боку – враховує специфіку власного інтересу***

- Економічні цілі
- • пошук талантів в умовах глобальної конкуренції (внутрішній ринок праці залежить від висококваліфікованих працівників);
- • заповнення дефіциту робочої сили у в тих секторах, які є менш привабливими для місцевих працівників;
- • обмеження надмірного зростання рівня заробітної плати у тих секторах економіки, які особливо чутливі до вартості робочої сили;
- • подальша диверсифікація структури економіки шляхом підтримки зайнятості мігрантів у тих секторах економіки, які реагують на ризики міграції населення;
- • збільшення внутрішнього попиту в окремих секторах економіки внаслідок присутності мігрантів (ринок житла, харчова промисловість, ринок послуг кадрових агентств з працевлаштування);
- • сприяння інноваційній активності економіки - розуміється не тільки як інновації у секторі передових технологій, але й інноваційної діяльності в таких галузях, як торгівля, побутові та соціальні послуги і послуги громадського харчування.

Пропозиції

- Узгодити положення Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, Концепції адміністративної реформи, Концепції реформування адміністративно-територіального устрою з положеннями державної міграційної політики в Україні
- Забезпечити уніфікацію термінології, пов'язаної з формуванням та розвитком міграції та транскордонної співпраці,
- Виробити єдині підходи до аналізу міграції,
- Розробити систему показників моніторингу міграції. Налагодити постійний двосторонній українсько-польський моніторинг міграційних процесів.
- Активізувати потенціал роботи регіональних статистичних служб в частині обліку та статистики міграції, закласти єдиний методологічний, організаційний, термінологічний, фінансовий, технічний, інформаційний підхід до створення баз даних територіального рівня.
- Удосконалити процедури регулювання «малого прикордонного» руху, зокрема шляхом розширення території, на яку поширюється відповідний режим.
- З метою розширення практики легального працевлаштування громадян України в Польщі активізувати співпрацю служб зайнятості, профспілок, об'єднань роботодавців, кадрових агентств двох країн, передовсім у прикордонних регіонах.
- Забезпечити виконання українсько-польської угоди про соціальне страхування, забезпечити охоплення нею працівників, які працевлаштовуються в Польщі на короткі терміни.

*Міжнародна науково-практична конференція «Міграція між
Україною та ЄС: виклики безвізового режиму» (15 грудня
2016 р., Львів)*

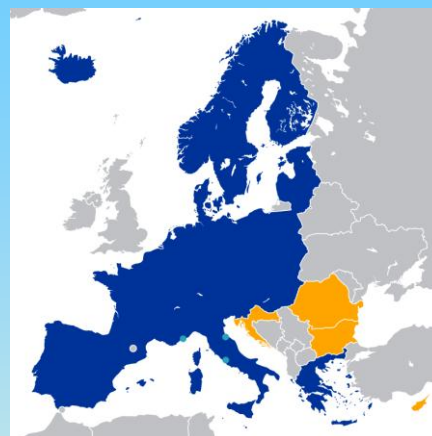
Дякую за увагу!

sadlu2004@gmail.com

Ihorbaranyak@gmail.com

Проблема з оформленням візи має системний характер і сама собою не зникне

Країни Шенген-зони

- Від подачі документів на отримання візи потерпають мешканці малих міст та сіл:
- Пересічний українець має приїхати (в робочий день!) до міста, де є відділення потрібного банку, сплатити збір, повернутися у рідне місто, дочекатися місця в черзі, після чого знову їхати задля безпосередньої подачі документів. Крім цього, сплачувати збір можливо лише в банку в регіоні своєї офіційної реєстрації, роботи або навчання.
- послуги **нелегального бізнесу з торгівлі "датами"** навколо візових центрів (вирішити проблему – за 100 доларів)
- не могли зареєструватися в електронній черзі на подання документів у візових центрах, зокрема після сплати сервісного збору.
- окремою є історія з роботою сайту візового центру – сервіс призначення дат працював вкрай повільно, а запити часто-густо завершувалися повідомленнями про недоступність навіть не дат, а самого сервісу.
- сплата сервісного збору виключно у відділеннях Ідея Банк та Кредобанку (бар'єри для аплікантів з половини областей України, де ці банки представлені тільки в обласних центрах). Сплатити консульський збір заявник може лише особисто (можуть лише подружжя, які можуть оплачувати збір один за одного за наявності свідоцтва про шлюб.).

До реалізації Плану дій із лібералізації візового режиму з ЄС

**Групи критеріїв виконання Плану дій із лібералізації візового режиму з ЄС
(22 листопада 2010 р. Саміт Україна-ЄС - усього 144 пункти)***

<u>безпека документів</u> <u>(зокрема –</u> <u>запровадження</u> <u>біометричного</u> <u>паспорту)</u>	<u>права людини</u>	<u>недискримінація</u>	<u>управління міграцією (боротьба</u> <u>з нелегальною міграцією та</u> <u>надання притулку) - зокрема</u> <u>заходи із протидії нелегальній</u> <u>міграції та реадмісія (повернення</u> <u>своїх громадян)</u>
* План дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України від 22 листопада 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=244813273&cat_id=223280190&ctime=1324569897648			

ДЕРЖАВНІ ІНТЕРЕСИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ (МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА: СПІЛЬНЕ І ВІДМІННЕ)

Кількість дозволів,
виданих на роботу
громадянам України:
зросла з 6,3 тис. до 26,4
тис од. (2008-2014 рр.)

- Легалізація міграції;
 - Інтенсифікація короткострокової міграції
- ІНТЕРЕСИ**

?

ПОЛЬЩА

УКРАЇНА

ІНТЕРЕСИ

ІНТЕРЕСИ

- Заміщення частини молоді, яка навчається і працює у Західній Європі (стипендії, безоплатне навчання для поляків за походженням);
- Інтеграція чи асиміляція українських мігрантів (вивчення мови, карта поляка, здобуття громадянства);
- Втримання українців від циркулярної міграції в інші країни
- Обмеження нерегульованої та нелегальної міграції

- Переважання короткострокової міграції над довгостроковою чи постійною;
- Повернення українських випускників польських ВНЗ до вітчизняного ринку праці;
- Збереження власної ідентичної серед мігрантів;